

Ancak içeriğin çıkarılması, ders malzemesinin bütünlüğünün bozulmasına sebep olabilir. Bu durumu önlemek için çıkarılan içerik hakkında kısa bir özet veya tanım verilmesi yararlı olacaktır.

Telif hakları serbest bırakılmamış içeriklerin değiştirilmesi de bir başka yöntemdir. Yazarların kendi oluşturdukları özgün içerikler veya diğer açık kaynaklarda (Açık Ders Malzemeleri gibi) bulunan içeriklerden yararlanılabilir. Diğer açık ders malzemelerinden yararlanıldığı durumlarda da yararlanılan kaynağın belirtilmesi gerekmektedir.

Yazarın, başkaları tarafından hazırlanmış içeriği kullanımının yanı sıra, yazarların kendi ürettikleri içeriklerin korunması da telif hakları konusu altında yer almaktadır. Yazarların kendi içeriklerini korumaları için standart telif haklarına alternatif olabilecek koruma seçenekleri de mevcuttur.

Creative Commons (<http://creativecommons.org>)

“Tüm hakları saklıdır” koruma yöntemine alternatif olan bir yapılanma olarak ortaya çıkan Creative Commons lisansı “Bazı hakları saklıdır” sloganıyla bilginin ve yaratıcılığın herkesle paylaşılmasını amaçlamaktadır. Creative Commons, dijital ortamdaki yaratıcılık, paylaşım ve yeniliği geliştirmek için gereken yasal ve teknik altyapının oluşturulmasına ve geliştirilmesine öncülük etmektedir.

Herkesin erişimine açık, toplum yararı için paylaşılmış olan eğitsel materyaller doğası gereği, “açık lisanslı” ürünlerdir.

Yazarlar, açık lisanslı bu ürünlerin paylaşımı ve korunması ile ilgili bazı koşullar belirleyebilirler. Creative Commons 6 farklı lisans tanımlamıştır:

- Atıf Şartlı (Attribution)
- Atıf Şartlı— Aynen Paylaşım Şartlı İşleme (Attribution—ShareAlike)
- Atıf Şartlı—Değiştirmeden Kullanım Şartlı (Attribution—NoDerivs)
- Atıf Şartlı—Gayri Ticari (Attribution—NonCommercial)
- Atıf Şartlı—Gayri Ticari—Aynen Paylaşım Şartlı İşleme (Attribution—NonCommercial—ShareAlike)
- Atıf Şartlı—Gayri Ticari—Aynen Değiştirmeden Kullanım Şartlı (Attribution—NonCommercial—NoDerivs)

Hazırladığı eğitsel materyalleri çevrimiçi ortamlarda herkesin erişimine açık olarak paylaşmak isteyen yazarlar, uygun buldukları lisans koşullarını kullanabilirler. Creative Commons sayfasından alınabilecek lisans simgesinin kısa bir tanım ile birlikte sayfada yer alması yeterli olacaktır.

Kaynaklar:

http://tr.wikipedia.org/wiki/Creative_Commons

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/957.html>

ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ DESTEK OFİSİ

TEL: (0312) 210 35 71

E-posta: its@metu.edu.tr

<http://its.metu.edu.tr>

Doküman no: Telif_2012_v1.0

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY

Eğitim Materyallerinin Çevrimiçi Ortamlarda Paylaşılması ve Telif Hakları

ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ DESTEK OFİSİ

INSTRUCTIONAL TECHNOLOGY SUPPORT OFFICE

Bilgiyi paylaşmak, konuya ilgi duyanların bilgiye ulaşmalarına olanak sağlamak ve bu yolla eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla eğitsel materyaller çevrimiçi ortamlarda paylaşılmaktadır. Eğitsel materyaller, kişisel web siteleri veya Açık Ders Malzemeleri gibi çatılar altında toplumun kullanımına açılabilir. Toplum yararı için gerçekleştirilen bu paylaşım, materyallerde kullanılan malzemelerin fikri mülkiyet ve telif hakları konularını gündeme getirmektedir.

Telif hakları, özellikle eğitsel materyal hazırlanırken yazarın kendisine ait olmayan içerik (metin, görsel, işitsel, vb.) kullanımı konusunda akıllara gelmektedir. Konunun düşünülmesi gereken diğer yönü ise yazarın kendisinin hazırladığı içeriğin fikri mülkiyet haklarıdır.

Fikri mülkiyet ve telif hakları, eğitim materyallerini toplum yararına paylaşmak isteyen öğretim üyelerinde haklı bir endişeye sebep olmaktadır.

Fikri Mülkiyet ve Telif Hakları

Türkiye’de fikri mülkiyet ve telif hakları 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile koruma altına alınmıştır. Bu kanunun “Genel Menfaat Mülahazasıyla” bölümünde yer alan 33 ve 34. maddeleri, eserlerin eğitim amaçlı

kullanımı ile ilgili düzenlemeleri içermektedir.

33. Madde —Temsil Serbestisi:

“Yayımlanmış bir eserin, tüm eğitim ve öğretim kurumlarında, yüz yüze eğitim ve öğretim mak-

sadyla doğrudan veya dolaylı kar amacı gütmek-sizin temsili, eser sahibinin ve eserin adının mutad şekilde açıklanması şartıyla serbesttir. “

34. Madde— Eğitim ve Öğretim İçin Seçme ve Toplama Eserler:

“Yayımlanmış musiki, ilim ve edebiyat eserlerinden ve alenileşmiş güzel sanat eserlerinden, maksadın haklı göstereceği bir nispet dahilinde iktisablar yapılmak suretiyle, hal ve vaziyetinden eğitim ve öğretim gayesine tahsis edildiği anlaşılan seçme ve toplama eserler vücuda getirilmesi serbesttir. ... Ancak bu serbestlik, hak sahibinin meşru menfaatlerine haklı bir sebep olmadan zarar verir veya eserden normal yararlanma ile çelişir şekilde kullanılamaz. ... Bütün bu hallerde eser ve eser sahibinin adı mütad şekilde zikredilmek icap eder.”

33. maddeye göre yüz yüze eğitim amacıyla eserler kullanılabilir ancak herkesin erişimine açık çevrimiçi ortamlarda yayınlanan materyaller için herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Diğer taraftan, 34. maddede ise kullanılma yeri ve paylaşılma şekli belirtilmeksizin “eğitim ve öğretim gayesine hizmet etmek” seçme ve toplama eser oluşturmak için yeterli görülmektedir.

Toplum yararı ve eğitim amacı göz önüne alınarak 34. maddenin eğitsel malzemelerin içinden alınan makul parçaların çevrimiçi ortamlarda paylaşılması konusunda geçerli sayılacağı düşünülebilir.

Telif Hakları ile Korunan İçerik Kullanımında Neler Yapılabilir?

Telif hakları serbest bırakılmamış olan metin, görsel içerik ve ses gibi bölümlerin kullanımı durumunda referans verilmelidir. Ayrıca, eğer mümkünse bu bölümlerin telif sahiplerinden izin alınabilir.

İzin alınamıyorsa, telif hakları serbest bırakılmamış olan bu içeriklerin, ders malzemelerinden çıkarılması veya değiştirilerek kullanılması seçenekleri düşünülebilir.

Söz konusu içeriklerin, malzemelerden çıkarılması durumunda, içeriğin olduğu bölümlerde telif sahibine atıfta bulunulabilir. Böylece kullanıcılar, malzemelerden çıkarılan içeriği araştırarak içeriğe erişebilirler.

Resim, telif hakları sınırlamaları sebebiyle kaldırılmıştır.
Figure 6.19 (Part 2) in Meyer, and Quenzer, Psychopharmacology, 2004.

Bir diğer yöntem ise esere atıfta bulunmadan, eser içeriği hakkında bilgi verilip, telif hakları sebebiyle yer verilmediğini belirtmektir.

Telif hakları sınırlamaları sebebiyle Bergama koruma planları kaldırılmıştır.